

МЕТЕОРИТ ЖИВЕ МИТТЄВІСТЬ...

(до 15-ї річниці з дня смерті доктора біологічних наук Юрія Гавриловича Курила)

16 квітня 2011 року Юрію Гавриловичу Курилу виповнилося б 85 років. Він був знаним вченим-біохіміком і фізіологом, педагогом, громадським діячем, справжнім патріотом незалежної України і ветеринарної медицини.

Ю. Г. Курило народився на Холмщині – споконвічно українських землях у селі Жабче Томашовського повіту Люблінського воєводства (нині – Польща) у родині землеробів-односібників.

Тодішня польська адміністрація намагалася знищити на Холмщині християнські храми, українську культуру й мову, але холмщаки як могли боролися проти всього чужого... Навіть у ті найлютіші часи вони зберігали українську національну свідомість й етнічні ознаки. Майже у кожному селі були свої вишиванки, страви, плетіння з лози, диво-писанки. Однак усі вони просили і чекали допомоги у своєї єдиної Чудотворної ікони – Холмської Божої Матері. Юрій дуже любив свій рідний край.

Його дитинство проходило в праці й навчанні. Батьки тримали птицю, худобу, коней, – тому працювати доводилося багато. Школа була у сусідньому селі, за сім кілометрів від дому. В ній

навчали лише польською мовою. За спілкування рідною, українською, школярів карали. Хлопець вчився гарно, з великим задоволенням, та ще й допомагав у цьому синові сільського пана (за що катався на його велосипеді). У такій духовно-побутовій атмосфері формувалась особистість Юрія Курила.

Йшла Друга світова війна. На початку 1943-го німці захопили школу зі школярами. Один із учнів спробував втекти через вікно, але його застрелили. Решту відвезли на роботи в Німеччину. В їх числі був і Юрій Курило. Його прийняли як оstarбайтера у родині бауера Артура Райхеля в Саксонії, де він працював на різних роботах до травня 1945 року. Бауер і його дружина досить добре ставилися до хлопця з далекого краю, а їхні дочки були йому за сестер.

Після депортації з батьками і сестрою на Україну, у Волинську область, Юрій Курило вже ніколи не зміг відвідати своє рідне село, яке залишилося на чужій стороні – всього за 6 кілометрів від україно-польського кордону. Згодом на тому місці виріс густий ліс.

Двадцятирічним юнаком закінчив Рожищенську однорічну ветеринарну школу, що на Волині. Далі було навчання у Львівському зооветеринарному технікумі й паралельно закінчував середню школу № 6 міста Львова, щоб отримати атестат про середню загальну освіту.

Життєвий шлях молодого Юрія Курила – це приклад того, як постійне самовдосконалення в процесі навчання, у подоланні труднощів можуть допомогти здійснити заповітну мрію. Із 1950 по 1955 роки він – студент Львівського зооветеринарного інституту, після закінчення якого Юрій Гаврилович працював старшим ветлікарем Колківської МТС Маневицького району (1955–1958), а пізніше завідував ветеринарною дільницею с. Красноволя цього ж району Волинської області.

Ветеринарний лікар Ю. Г. Курило проявив себе компетентним спеціалістом і по-справжньому відповідальною людиною. Це визнавали і колеги, і місцеві жителі. Проте молодий спеціаліст мріяв знати більше, а тому в 1961 році він стає аспірантом Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин (м. Львів) професора Степана Зеноновича Гжицького.

Впродовж усього життя Ю. Г. Курило згадував свого великого Учителя, яким був Степан Зенонович Гжицький.

Ще школяркою я вперше почула захоплюючі розповіді про вченого-біохіміка з Тернопільщини, про цю неординарну особистість, яка була прикладом для батька в усьому, а згодом – і для мене.

З властивим для нього молодим запалом і працелюбністю, Юрій Гаврилович Курило в аспірантурі вивчає (в порівняльному аспекті) активність окремих ферментів у спермі бугая і кнура. У 1965 році він підбиває свій перший підсумок у кандидатській дисертації.

Того ж року почав працювати за направленням у Полтавському науково-дослідному інституті свинарства над проблемами вуглеводного обміну в спермі кнурів. Результатом його пошуків став захист докторської дисертації (1984 р.).

Про свої наукові здобутки Ю. Г. Курило доповідав свого часу на різних наукових з'їздах, симпозиумах, конференціях у країнах СНД, НДР, ФРН, Польщі, Франції.

Останні роки життя Ю. Г. Курило працював за сумісництвом на посаді професора кафедри терапії новоствореного факультету ветеринарної медицини Полтавського державного сільськогосподарського інституту й водночас професором кафедри хімії кооперативного інституту.

Як згадує академік В. П. Рибалко, Юрій Гаврилович «був працелюбний, вдумливий, добре підготовлений науковець, відомий вчений, надійний колега, порядна людина і гарний сім'янин».

«Він пройшов непростий, але славний життєвий шлях, позначений віхами виробничої, педагогічної і наукової діяльності. Далеко за межами України відоме ім'я Ю. Г. Курило, його наукові праці і досягнення», – додає Г. П. Жемела, доктор сільськогосподарських наук, професор, академік АНВО України, який співпрацював свого часу з Юрієм Гавриловичем у Полтавській державній аграрній академії.

«Він по-справжньому любив студентів, студенти любили його, – згадує старший викладач кафедри українознавства ПДАА Н. І. Тесля. – Є в Олександра Стовби пам'ятні слова: «Метеорит живе миттєвість...». Їх у повній мірі можна віднести і до Ю. Г. Курило. У вимірі вічності він також прожив миттєвість, але, подібно до метеориту, встиг осяяти все навколо себе...».

У 1987 році Юрій Гаврилович став фундатором і першим головою екологічної громадської організації «Зелений світ» у м. Полтава. Асоціація внесла значний вклад у розбудову зеленого руху на Полтавщині, в організацію екологічної

просвіти населення, збереження та примноження довкілля, щоб рідний край мав чисте навколишнє природне середовище.

Чимало корисних справ зробили члени організації на чолі з Ю. Г. Курилом. Одна із них – не допустити будівництва цегельного заводу під Полтавою, адже відходи руд, що мали доставлятися з південних районів, назавжди понівечили б красу землі, дерев, здоров'я людей нашого краю (зі спогадів голови Полтавської обласної асоціації «Еко-Світ» В. П. Степанюка).

У 1990–1993 рр. Юрій Гаврилович – член Вченої ради із захисту докторських дисертацій при науково-дослідному інституті тваринництва Лісостепу і Полісся (м. Харків).

Із початку заснування (1967) і до останнього дня свого життя Ю. Г. Курило був активним членом Полтавського відділення Українського біохімічного товариства.

Протягом багатьох років Ю. Г. Курило – нештатний референт ВНДІТЕІСГ (Москва) з реферування літератури, що виходила польською і німецькою мовами з питань фізіології та біохімії розмноження, порушення обміну речовин, зоогієни і незаразних хвороб тварин.

Постійно читав лекції в школі підвищення кваліфікації сільськогосподарських кадрів при Полтавському науково-дослідному інституті свинарства УААН із питань біохімії розмноження та штучного осіменіння свиней.

Досить бажаним гостем був він і в СШ №24, що знаходилася поблизу інституту свинарства. Тут навчалися його доньки – Ірина і Наталя, – а сам Юрій Гаврилович очолював шкільний батьківський комітет. Він був досить ерудованою й інтелігентною людиною і водночас простим і доброзичливим у спілкуванні. І, на думку колишньої вчительки іноземної мови цієї школи Г. С. Шуран, ніколи нікому не міг відмовити у допомозі, хто б до нього не звертався.

11 жовтня 1996 року, сонячного теплого дня, Юрій Гаврилович Курило відійшов у вічність, але назавжди залишився в серцях тих, хто його добре знав. Як згадує професор І. С. Трончук, Ю. Г. Курило тонко відчував український народний гумор, поезію, умів розвеселити своїх колег і підтримати їх у тяжку хвилину. Він віддав усе своє життя на розвиток науки й на розбудову рідної України.

Юрій Гаврилович Курило був патріотом своєї країни й українського народу, знаним ученим-біохіміком і фізіологом, педагогом, активним борцем за екологічну чистоту рідного краю.

*І. Ю. Бердник (уроджена І. Ю. Курило),
кандидат біологічних наук, доцент
Полтавської державної аграрної академії*